

Texten är automatiskt genererad. Vi har i nuläget endast möjlighet att erbjuda transkriberingar i obearbetad form.

Vi har lite fler låsta väderlägen och det oroar mig lite grann. Vi ser till exempel att man har olika förutsättningar för att driva klimatanpassning arbetet på rätt sätt. Kommunerna har ju en jätteviktig roll och det ser också väldigt olika ut.

Vilka klimat anpassningar krävs nu när klimatförändringarna är här? Det är det här avsnittet av Landet, podden bortom storstan ska handla om. Jag heter Malin Marko. Välkommen! Jordens klimat har redan blivit varmare och den förändringen kommer att fortsätta. Då är det viktigt att arbeta både med utsläppsminskning och samtidigt med att anpassa samhället till ett förändrat klimat.

Klimatanpassning som vi ska prata om i det här avsnittet innebär att rusta samhället och olika verksamheter för de nya utmaningar som en ökad uppvärmning ger.

Vi kan minska vår sårbarhet men också kanske ta vara på positiva effekter som kommer med ett förändrat klimat och med mig. För att prata om det här har jag Åsa Sjöström från Nationellt kunskapscentrum för klimatanpassning på SMHI.

Lantbruksföretagaren Torgny Widholm som driver en mjölkgård i Åre kommun och så Lina Molin från länsstyrelsen i Jämtlands län där hon samordnat länets handlingsplan för klimatanpassning.

Om vi börjar med dig? Åsa Varför behöver vi jobba med klimatanpassning? Men det är ju så att klimatet och vädret påverkar i princip allting som vi gör i princip. De här klimatförändringarna som vi ju redan ser effekter av, de påverkar ju precis hela samhället och också landsbygden förstås. De verksamheter som vi har där. Torgny, du som jobbar som lantbrukare och har gjort det länge på träd sedan mjölkgård. Märker du av klimatförändringarna i ditt jobb som det ser ut nu? Ja, det blir det svårt. Vi tittar ju hela tiden på klimatet och vilket väder vi har, framför allt under skördetiden. Men det som har slagit mig är att vi har lite fler låsta väderlägen och det oroar mig lite grann. Hur menar du då? Blir det varmt? Ett högt tryck växer till.

Förut var det ganska normalt att vi hade kanske 3 4 dagar. Ett jättefint väder, i alla fall i Jämtland, och så varsommaren över. Men nu har vi upplevt att vi kan ha låst väder läge i flera veckor med torka. Ingen nederbörd, bara sol.

Eller också kan det vara väldigt regnigt och kallt längre tid. Åsa Du som jobbar med det här på SMHI, vad tänker du om det som Torgnysäger här? Det är ju en av de konsekvenser som kan komma av ett förändrat klimat, just att vi får de här låstaväderläget. Men framför allt vad vi ser där. Att det har blivit varmare i Sverige globalt också förstås, men framför allt de nordligare delarna av jordklotet, inklusive Sverige. Vi har ju sett den temperaturökning som pågår. Det innebär ju att vi får ett varmare väder och då får vi också längre perioder med värmebölja och torka. Och vi får också ett annat väderläge, framförallt på vintern där det är mindresnö och färre riktigt kalla dagar och också då ökad risk för kraftiga skyfall så att det kommer väldigt mycket regn på en gång. Vi kan ha en lång period då det kanske inte regnar alls och sedan så kommer det en period med väldigt kraftigt regn och skyfall och inget av det här är ju speciellt gynnsamt för jordbruket till exempel.

Vilka vilka? Vilken sårbarhet finns just på landsbygden? När det handlar om klimatförändringar som du ser? Ja, det handlar dels om den enskilda företagaren som ju får ändrade förutsättningar för sin verksamhet eller för sin produktion. Det gäller ju både lantbruket men även skogsbruket, torka, skyfall, kanske annan förekomst av skadedjur än vad man har haft tidigare. När vi har kalla vintrar och vintrar. Mindre tjäle i marken på vintern, som ju förstås har effekt på skogsbruket och hur man kan

avverka skogen och hur stadigt den står när vinterstormar kommer och sådant. Men även att perioden blir längre, alltså att man kan odla under en längre period. Och det kan ju också medföra vissa fördelar såklart. Och kanske att man kan prova nya sorters grödor också och få ut kanske en extra skörd eller så. Det har ju stor effekt. Vi fick ju en liten försmak av vilken typ av effekt det här kan få den där sommaren 2018 där det var väldigt varmt och torrt under en lång period, vilket ju fick väldigt allvarliga konsekvenser för foder, tillgång till exempel och tillgång till vatten för djuren. Stora konsekvenser skulle ha väldigt stora konsekvenser.

Menar Mohlin. Du har samordnat Jämtlands länshandlingsplan för klimatanpassning. Är det skillnad på hurlandsbygden och tätorter just behöver förändrasig för att möta de här förändringarna? Ja, men det upplever jag att vi har. Vi har olika förutsättningar för att bedriva en klimatoch säker verksamhet. Vi tittar på helt andra frågor när vi tittar på tätorter. Tittar man på t.ex. Biodiversitet skulle det kunna vara urbana. Miljöer skulle kunna vara ett annat exempel där man måste tittar på det tätbefolkat med risk för bränning och avlopp. Det kan göra både landsbygden och tätorter. Men vi ser att det finns olika problematik på landsbygden där vi framför allt att vi måste jobba med, som Åsa nämner helt andra säsonger och hur man hanterar det kanske inte är helt tydligt just nu utan vi måste anpassa. Torgny, du som lantbrukare? Hur jobbar du med klimatanpassning redan nu? Vi har hållit på ganska länge. Dels har vi ställt om till ekologisk odling 2008 och sedan har vi arbetat enligt plan 1, 2, 5 och 10 årsplan. Den planen har följt ganska nog. Det har blivit lite miljö nutror jag faktiskt. Men men, det är till belåtenhet. Jag tycker jättespännande.

Vi har byggt nytt vädersystem utifrån torkan som vi hade 2012-18.

Vi har sett att skogen är en otrolig resurs för våra djur när det gäller mat. Försörjning, biogasanläggning har vi där vi har vår egen energi. Det finns flera olika sätt. Skogen är jättespännande för oss för jag hade också en storm som kom någont år innan vi var efter stormen.

Då köpte vi en ny skogsmaskin, en liten mini skotare med skördare som inte gör breda gator i skogen och inte gör mark av tryck utan vi ser jätte fina effekter av omställningen helt enkelt.

Men det du pratade om en plan. Är det en årsplan för hur du bedriver jordbruket idag som du eller lantbruket som du inte gjorde förut? Eller hur menar du med en plan?

Att vi är helt noviser på lantbruk, så därför var vi tvingade till att ha en strategi målsättning för att kunna klara av det svåra arbetet. Så vi har arbetat enligt plan med byggnationer och hur vi sköter skogar och jordar och allting har vi satt upp mål för och den följer vi till punkt och pricka. Har du fått? Du säger att ni noviser? Har du fått vägledning och ekonomiskt

stödfrån någon annan än dig själv så att säga? Har du fått något utifrån den här anpassningen? Ja, det finns ju väldigt fina stöd som som EU och staten ställer till förfogandeför just investeringar, framför allt på energisidan. Att minska ner förbrukningen är helt enkelt när vi utfodrar eller när vi utfodrar korna. Förut så gick det åt 6.000 liter diesel per årtill att göra en blandning till våra djur. Vi har 160 mjölkkor idag och plus ungdjur lika mycket.

Vi gick ifrån det systemet och sparade 600 arbetstimmar per år plus att vi minskade, tog bort 6.000 liter diesel och ersatte det med 10.000 kilowattimmar per år. Ett fantastiskt skönt system eller nytt system. Ett litet led i vår strategi. Är det något du saknar då du sa att EU har ett bra stöd för det här? Men är det något du saknar från samhället så att säga? Ja, det är en viss förståelse. Jag tycker kommunerna hänger inte riktigt med. Om jag tar biogasen som ett fantastiskt och att vi tar vara på något som annars är ett besvär för atmosfären.

Pruttar och rapar och fixar allt vad det heter och läcker från våra brunnar uppe i atmosfären. Den gasen tar vi vara på, men vi straffas med höga avgifter för kontroller som är baserat på nästan industriell industriell verksamhet medan vi har gods nära små anläggningar. Det här har vi reagerat på i bland annat Åre kommun och över Jämtland. Det kanske är så att

myndigheter eller framför allt på kommun sidan inte riktigt hänger med och har kunskap om just de här sakerna som biogasanläggningar. Lina som har gjort den här handlingsplanen. Håller du med om det som Torgny säger här är något som du har sett också? Ja, jag kan inte svara att just den delen som han syftade till. Men det vi ser är att det saknas kunskap generellt om klimatanpassning och att det saknas kompetens i alla led och då framför allt kanske hos dem som sitter på beslutande roller. Vi har jobbat väldigt aktivt i den här handlingsplanen med att få med hela länets kommuner och deras politiker och framför allt jobbat de och kommunalråden. Det har varit otroligt att få den kompetens som krävs för att få igenom beslut som kan leda till att t.ex. Anställer eller jordbrukare får det stöd som de behöver i den här omvandlingen och det är något som vi

kommer fortsättas. Vi ser att vi har så otroligt mycket om vi haren handläggare på till exempel kommunal nivå som vill göra mycket. Man vill ha initiativ och blir ett stopp för att man inte har

genomgående kunskap i hela kommunens styre och behöver jobba där. Det handlar inte bara om attsamtliga myndigheter som harkopplingar till kommuner man jobbar med avslöjande insatser för även politikerna. Det är jätteviktigt. Finns det en risk att du pratar det? Förutom de olika behoven när det gäller tätorter och landsbygden? Finns det en risk att landsbygden glöms bort när det gäller kommunernas planer för klimatanpassning som du ser det? Ja, det finns där i spetsen. Men jag tror att det beror på vem du frågar.

Vi ser ju att det är minst lika stort behov av klimatanpassning. Däremot ser vi att kommuner med mindre än två invånare har en helt annan ekonomisk bild att göra saker, alltså att göra pengar om man säger så. Och det är också en bidragande orsak till att det kan komma i glömska. Och det har vi också haft som en del i det här arbetet hela tiden. Att vi ska få på något sätt försöka komma på på liknande nivå, då är kunskap det viktigaste instrumentet för att komma dit. Och vi som är anslutna har ju en roll att dels förmedla regeringens budskap. Hur jobbar ni med klimatanpassning? Vi har också ett ansvar att se till att det vi ser kommer till regeringen.

Vi ser till exempel att man har olika förutsättningar för att drivaklimatanpassning, arbetet på rätt sätt bedriva över huvud taget, ska vi säga, och då måste samtliga kommuner få samma möjlighet att göra det. Det är jätteviktigt för att annars så kommer det att bli klyftor. Åsa. Hur kan ni på nationellt kunskapscentrum för klimatanpassning hjälpa till ute på landsbygden? Ja, om jag får skulle jag bara vilja börja med att hålla med om det som Lina säger att kunskapen på kommunerna är superviktig. I det här kommunerna har ju en jätteviktig roll och det ser också väldigt olika ut. Vi gjorde ju en undersökning i somras där vi tittade på hur arbetet ser ut på kommunerna i Sverige och då blev det ju tydligt att storstads kommunerna

har kommit längre i sinklimatanpassning än landsbygd. Kommunerna rentgenerellt. Man kan också se att kommunerna i södra Sverige har kommit längre än kommunerna i norra Sverige. Jag tror att mycket av det här, som Nina säger, är anledningarna till varför det ser ut så här. Det handlar mycket om resurser, vilken möjlighet man har att jobba med de här frågorna och också vilken kunskap som man har.

Men vi på Kunskapscentrum så vårt uppdrag är ju att stötta alla som jobbar med klimatanpassning i Sverige. Och då handlar det inte bara om landsbygdsfrågor, utan det handlar ju om allt. Hela hela paketet helt enkelt.

Så vi jobbar ju mycket med just kunskaps höjande aktiviteter och försöka sprida information och hjälpa dem som jobbar, helt enkelt att kunna fatta bra beslut. Och en av de saker som vi gör är en grundkurs i klimatanpassning som vi erbjuder oftast två gånger om året och som är gratis där. Det kommer det väldigt många kommuner och lär sig om klimatanpassning och arbete. Men jag skulle vilja säga att de flesta kommuner. Representanter som kommer dit är ju sådana som jobbar med just stadsplanering. Det är ju stadsplanerarna. Det är de som jobbar, kanske med vatten och avlopp. Kanske inom vårddockså vård och hälsa. Men jag kan faktiskt inte påminna mig att vi har haft någon landsbygdsutveckling.

Lina Var ser du att ni från myndigheter både från kommunal och statligt håll kan göra för att hjälpa att minska sårbarheten som uppstår i landsbygden till följd av klimatförändringarna?

De insatser som görs måste vara målgrupper anpassade för det är lätt att man hamnar i det här, att alla ska göra samma saker. Och det är bra om vi kan erbjuda ett basutbud av kunskap på något sätt. Men vi måste titta på att

vi pratar mycket om att nå näringsliv och kommuner. Det är två helt olika saker. Därför vill vi ha någonting och klura lite på hur vi jobbar på det här hela tiden. Vi har ju satsat kommande år på att nå näringslivet med att skapa klimat och det kräver en stor insats alltså. Vi är inte heller som myndighet. Vi kanske inte är helt vanliga att jobba i de banorna, att vi kanske är mervana och vi kanske är mer

bekväma med att jobbar mot kommunerna till exempel. Men med det sagt har vi ju faktiskt framför allt tittat på hur? Hur kommunicerar vi klimatfrågan som också är väldigt allvarlig och den kräver ganska mycket för att mottagarna att ta emot den måste vi verkligen titta på hur vi kommunicerar med det här? Och hur lockar vi människor att komma på till exempel utbildningar?

Torgny. Är det också så att klimatförändringarna skapar nya möjligheter för dig som lantbrukare? Ni lever ju på något sätt som lantbrukare i dag. Mellan hopp och förtvivlan. Vi har ju hållit på med agroforestry exempelvis. Det var något man hade i Jämtland förr i tiden, för 100-150 år sedan där djuren gick ut i skogen och åt mat.

Vi har avsatt viss areal till just kombinerat skogsbruk och vete. Drift att få visa upp sådana exempel skulle vara jätteroligt och jag tror det skulle kunna lyfta en hel del av kunskapsnivån hos våra företrädare. Bakom skrivbordet. Åsa Det som Torgny är inne på kommer det finnas andra saker som man kan göra i framtiden som vi inte kan göra i dag på grund av klimatförändringarna.

Ja, det är väl framför allt det här över en längre växtsäsongen som är intressant. Och där pågår det ju en del försök. Till exempel så ordnar man quinoa här i Östergötland inte så långt från Norrköping där jag sitter. Det är ju ett exempel på en gröda som man kan testa när vi får lite varmare klimat i Sverige.

Vi samlar ju på sådana här exempel på klimatanpassning och just hur man kan hantera klimatförändringarna. Och vi har ganska många exempel på just hur företagare har jobbat. Det handlar till exempel om vattenbesparing. Det kan handla om hur man designar sitt nydjur, till exempel så att det fungerar bättre under en värmebölja. Sådana exempel har vi ganska många, men vi vill jättegärna ha fler förstås. Just att kunna tjäna som inspiration.

Jag har kommit fram till min avslutning i fråga och då ska vi vilja ha ett svar från var och en av er och då handlar det om vilket som är ert bästa tips för den snabbaste och enklaste insatsen som man kan göra i närtid för att klimatanpassning. Om vi börjar med detaljerna.

Jag tycker att det är jätteviktigt att man börjar göra sin inventering. Om vi ska prata om klimatanpassning och

resiliens så måste vi veta vilkavilka risker och sårbarheter vi står inför. Vad sägervad? Vad ser vi för klimatförändring och hur kommer det attpåverka oss den första? Torgny, Vilket är dittbästa tips. Är att nästan säga samma sakmed riskanalys. Men låt mig säga så här att som företagaresätta ner och planera med dina anställdaoch er företagsgrupp. Gör 1 årsplaneller 2 5 årsplan och titta på vilka steg ni skata och Åsa. Har du några tips? Ja, jag kan jubara stämma in i det som nu säger attjag ska skaffa kunskap och skaffa förståelse. Vad är det som händer och hur påverkar den mig och minverksamhet. Och därmed i det här avsnittetav Landet podden Bortom storstan slut för den här gången.Jag tackar Åsa Sjöström. Från Nationellt kunskapscentrumför klimatanpassning på SM i lantbruksföretagaren Torgny Widholm som driver en mjölkgård i Årekommun och som Lina Molin från länsstyrelseni Jämtlands län. Jag som heter Malin Markotackar härmed för mig. Det här är mitt sista avsnitt av landet somjag gör och nästa vecka hör ni i stället en nyreporter som heter Håkan Montelius. Ha det bra!